

**VALTIOVARAINVALIOKUNNAN
MIETINTÖ 29/2004 vp**

**Hallituksen esitys vuoden 2004 kolmanneksi
lisätalousarvioksi**

**Hallituksen esitys vuoden 2004 kolmannen lisä-
talousarvioesityksen (HE 207/2004 vp) täyden-
tämisestä**

Vireilletulo

Eduskunta on 9 päivänä marraskuuta 2004 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen vuoden 2004 kolmanneksi lisätalousarvioksi (HE 207/2004 vp).

Lisäksi eduskunta on 16 päivänä marraskuuta 2004 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan edellä mainittua hallituksen esitystä täydentävän esityksen (HE 232/2004 vp).

Valiokunta on käsitellyt esitykset yhdessä ja antaa esityksistä yhteisen mietinnön.

Lisätalousarvioaloitteet

Valiokunta on käsitellyt esityksen yhteydessä eduskunnan 9 päivänä marraskuuta 2004 valiokuntaan lähettämät lisätalousarvioaloitteet

— LTA 56/2004 vp — Miapetra Kumpula /sd ym.: Määrärahan osoittaminen Vöyrinjoen perkaukseen ja kunnostukseen (30.51.77)

— LTA 57/2004 vp — Erkki Pulliainen /vihr: Määrärahan osoittaminen haja-asutusalueiden vähittäiskauppojen investointitukeen (32.30.40)

— LTA 58/2004 vp — Tero Rönni /sd ym.: Määrärahan osoittaminen Mänttä—Vilpula-alueen työllisyyden vahvistamiseen ja kriisialuesuunnitelman toteuttamiseen (32.30.45)

Jaostokäsittely

Asia on valmisteltu asiayhteyden mukaisesti valtiovarainvaliokunnan kaikissa jaostoissa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yksityiskohtaiset perustelut

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 24

ULKOASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

99. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan muut menot

66. *Eräät jäsenmaksut ja rahoitusosuudet* (arviomääräraha)

Momentille esitetystä 10 miljoonan euron lisäyksestä on saadun selvityksen mukaan tarkoitus käyttää miljoona euroa momentin selvitysosassa todettuun vapaaehtoisrahoitukseen YK:n Irakin turvajoukoille.

Tarkoituksena on YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmien perusteella valmistautua YK:n paluuseen Irakiin. Myös suojaamistoiminnasta on annettu erillinen päätöslauselma. Irakiin on tarkoitus perustaa noin 1 800 hengen vahvuinen suojajoukko YK:n henkilökunnan, rakennusten ja toimintojen suojaamiseksi. Turvajoukko olisi YK:n mandatoima, monikansallisten joukkojen komentajan alaisuudessa toimiva erillinen joukko.

YK:n pääsihteeri on esittänyt EU-maille tukipyynnön turvajoukkojen perustamiseksi. Pynnön mukaan apu voisi olla taloudellista tukea, joukkoja tai muuta. YK on vahvistanut rahaa tarvittavan EU-maista kaikkiaan noin 21,5 miljoonaa euroa, jotta toiminta saataisiin käyntiin. Kyse on joukosta aiheutuvista palkka- ja majoituskuluista ensimmäisenä toimintavuotena.

EU-maat pitävät YK:n tukemista Irakissa tärkeänä ja ovat olleet päätymässä nimenomaan taloudelliseen tukeen. Saadun selvityksen mukaan 10 EU-maata on ilmoittanut antavansa

rahallista tukea YK:n suojajoukoille. Kansallista tukea on koossa tällä hetkellä noin 12 miljoonaa USD.

Valtiovarainvaliokunta ei näe estettä sille, että momentin määrärahasta käytetään edellä todettu osuus vapaaehtoisrahoituksena YK:n Irakin turvajoukoille, mikäli tämä poliittisesti ja eduskunnan päättämien linjausten mukaisesti nähdään tarkoituksenmukaiseksi.

Pääluokka 26

SISÄASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

90. Rajavartiolaitos

74. *Rakentaminen* (siirtomääräraha 3 v)

Perustelujen selvitysosana mukaan momentille esitetty 550 000 euron lisämäärärahan tarve aiheutuu Porkkalan merivartioaseman rakentamiskustannusten noususta.

Rajavartiolaitokselle myönnettiin vuoden 2003 talousarviossa 1 770 000 euron rakentamisvaltuus Porkkalan merivartioaseman rakentamiseen. Rakenteilla on Helsingin merivartioalueen keskeinen merivartioasema, johon keskittäisiin merivartioalueen tekninen valvonta (aluevalvomo). Samalla poistetaan puutteet Raja- ja merivartiokoulun merellisten toimintojen harjoitustiloissa.

Tarjousten perusteella kokonaisurakkahinnaksi tulee saadun selvityksen mukaan 2 320 000 euroa. Rakentamisvaltuuden mukainen kustannusarvio ylittyy siten 550 000 eurolla eli 24 prosentilla.

Valtiovarainvaliokunta pitää kustannusarvion ylittymistä merkittävänä. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan viime aikoina tehdyt rakennushankkeiden kustannusarviot ovat

poikkeuksetta ylittyneet. Tilastokeskuksen mukaan rakentamiskustannusten nousuvauhti on viime aikoina kiihtynyt. Porkkalan merivartio-
asemahankkeessa kustannusarvion ylittymiseen vaikuttaa lisäksi pääkaupunkiseudun erittäin vilkas rakennustilanne.

Pääluokka 27

PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Puolustusvoimat

16. *Puolustusmateriaalihankinnat* (siirtomääräraha 3 v)

Hallitus ehdottaa momentin käyttöperusteluja muutettavaksi siten, että Suomen sotataloudellisen valmiuden kehittämiseksi myönnetyn 168 000 000 euron suuruisen tilausvaltuuden (STALVA) käyttöperusteluja muutetaan siten, että tilausvaltuudella voidaan hankkia ulkomailta valmistettuja tykistön ja kranaatinheittimistön kuorma-ammuksia. Edellytyksenä on, että kotimainen puolustusvälineteollisuus on näissä hankinnoissa osavalmistajana tarkoituksenmukaisella tavalla.

STALVA-tilausvaltuuden tarkoituksena on ollut muun muassa toteuttaa hankkeita, joilla tuetaan kotimaisen puolustusmateriaaliteollisuuden teknologioiden hallintaa, järjestelmä-integraation osaamista ja tuotannon säilytämismahdollisuuksia kriittisillä osaamisalueilla. Samoin tilausvaltuuden avulla on määrä parantaa ampumatarvikkeiden huoltovarmuustilannetta.

STALVA-tilausvaltuudesta noin 19 miljoonaa euroa on suunniteltu käytettäväksi tykistön ja kranaatinheittimistön kuorma-ammushankintaan. Kotimaisen puolustusvälineteollisuuden osuus olisi arvion mukaan noin 40 prosenttia kuorma-ammushankinnan kokonaisarvosta.

Kotimainen puolustusvälineteollisuus ei ole pitänyt kuorma-ammusten kokoonpanon siirtämistä Suomeen tarkoituksenmukaisena hankintasuunnitelman mukaisilla ammusmäärillä. Ko-

koonpanolinjan perustaminen olisi kokonaiskustannuksiltaan noin 35 miljoonaa euroa suurempi kuin vaihtoehtona oleva maksimaalinen komponenttivalmistus.

Eduskunta on edellyttänyt, että vähintään 50 prosenttia puolustusvoimien materiaalihankinnoista suuntautuu kotimaahan ottaen huomioon vastakaupat ja materiaalin elinjaksokustannukset, mihin myös hallitus on sitoutunut. Tästä on syytä pitää kiinni jatkossakin. Tämä edellyttää kuitenkin, että kotimainen puolustusvälineteollisuus huolehtii teknologisesta valmiudestaan vastata kasvaviin haasteisiin. Panostuksella tutkimukseen ja tuotekehittelyyn on pyrittävä siihen, että teollisuus voi jatkossa osallistua hankintoihin sekä itsenäisesti että eurooppalaisen teollisuuden merkittävänä yhteistyökumppanina.

99. Puolustusministeriön hallinnonalan muut menot

41. *VPU Pukutehdas Oy:n tukeminen* (siirtomääräraha 2 v)

VPU Pukutehdas Oy on saadun selvityksen mukaan tehnyt tappiollisen tuloksen viiden viimeksi kuluneen vuoden aikana. Kuluvan vuoden alussa yhtiön maksuvalmius romahti ja yhtiö joutui kaikilla talouden mittareilla arvioituna kriisiin. Toiminnan jatkamiselle ei liiketalouden ja markkinoiden näkökulmasta nähty edellytyksiä. Yhtiö päätettiin ajaa hallitusti alas niin, ettei se ajautuisi konkurssiin, jolloin työntekijät olisivat jääneet ilman irtisanomisajan palkkoja.

Lisätalousarviossa esitetään 2,7 miljoonan euron määrärahaa yhtiön rahoitusasemaa helpottaviin toimenpiteisiin, kuten lainojen ja muiden velkojen erääntyneisiin lyhennyksiin ja korkoihin sekä työntekijöiden irtisanomisajan palkkoihin, siltä osin kuin yhtiön omat varat eivät riitä näiden velkojen maksamiseen.

Yhtiön alasajo on valiokunnan saaman selvityksen mukaan edennyt suunnitelmien mukaan. Näin ollen esitetty määräraha riittänee yhtiön velvoitteiden hoitamiseen.

Valiokunta pitää VPU Pukutehdas Oy:n toiminnan lopettamista valitettavana. Lopettaminen on pitkälle seurausta siitä, ettei tappiolliseen kehitykseen puututtu ajoissa ja ryhdytty riittäviin toimenpiteisiin. Valiokunta katsookin, että myös valtion suoranaisesti tai välillisesti omistamien yhtiöiden johtamiseen on tällaisten tapausten estämiseksi kiinnitettävä kasvavaa huomiota.

Pääluokka 30

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

12. Maa- ja puutarhatalouden tulotuet ja EU:n yhteisen maatalouspolitiikan liitännäis- toimenpiteet

44. Satovahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 3 v)

Valtion satovahinkojärjestelmän kautta voidaan viljelijöille maksaa satovahinkokorvauksia poikkeuksellisten sääolojen aiheuttamista vahingoista kasvuvaiheessa olevalle sadolle. Järjestelmästä voidaan hakea korvauksia sekä viljelykasveille aiheutuneista talvituhoista että kasvukauden aikaisista, kasvavalle tai korjuuvaiheessa olevalle sadolle aiheutuneista määrällisistä tai laadullisista tuhoista. Korvauksia voi hakea myös poikkeuksellisen tulvan tai poikkeuksellisen runsaiden sateiden aiheuttaman märkyyden takia kylvämättä jäämisestä johtuvista vahingoista.

Kuluva vuosi on ollut selvästi tavanomaista sateisempi monissa osin Suomea. Pahimmin rankkasateista kärsineitä alueita ovat Uudenmaan, Pohjanmaan, Etelä-Pohjanmaan, Pohjois-Pohjanmaan, Kainuun ja Pohjois-Karjalan maakuntien alueet.

Korvattavien satovahinkojen kokonaismäärän arvioidaan saatavissa olevien tietojen mukaan nousevan noin 27 miljoonaan euroon. Todellinen satovahinkojen määrä on vielä tätäkin huomattavasti suurempi, sillä tietojärjestel-

missä eivät näy viljelijöiden omavastuurajan (30 %) alle jäävät vahingot. Korvattavista vahingoista aiheutuvien satovahinkolain mukaisten korvausten arvioidaan olevan noin 17 miljoonaa euroa. Kuluvan vuoden talousarvioon varattu 3 400 000 euron määräraha ja vuoden 2003 määrärahasta käyttämättä olevat noin 710 000 euroa eivät riitä satovahingoista aiheutuvien vahinkojen korvausten maksuun. Lisämäärärahaa korvauksiin tarvitaan 13 miljoonaa euroa.

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentille lisätään hallituksen esityksessä olevan 9 000 000 euron lisäksi 4 000 000 euroa.

Valiokunta kiirehtii maksatuksia erityisesti tulvista pahiten kärsineillä alueilla. Toivottavaa olisi, että valtaosa korvauksista voitaisiin maksaa jo tämän vuoden puolella.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään lisäystä 13 000 000 euroa.

31. Metsätalouden edistäminen ja valvonta

44. Tuki puuntuotannon kestävyys- ja turvaamiseen (arviomääräraha)

Momentille on esitetty miljoonan euron lisäystä sekä määrärahaan että myöntämisvaltuuteen. Lisävaltuus ja lisämääräraha aiheutuvat muun muassa nuoren metsän hoitotoista, energiapuun korjuusta ja haketuksista.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan maa- ja metsätalousministeriö esitti jo kuluvan vuoden ensimmäisen lisätalousarvion valmistelun yhteydessä sekä momentin määrärahan että myöntämisvaltuuden lisäystä. Jo vuoden alusta lähtien on ollut nähtävissä, että vuodelle 2004 varattu valtion tuki metsänparannustöihin ei riitä koko vuodeksi, koska viime vuodelta siirtyneiden töiden maksatukset veivät alkuvuonna merkittävän osan tämän vuoden määrärahoista. Samalla tavalla kuluvan vuoden töitä joudutaan rahoittamaan ensi vuoden määrärahoista. Metsäkeskukset ovat arvioineet, että vuonna 2004 tehtävistä töistä jäisi lisätalousarvion hyväksymi-

sen jälkeen vuonna 2005 rahoitettavaksi näitä töitä 5,2 miljoonan euron edestä.

Saadun selvityksen mukaan vielä vuonna 2002 oli käytettävissä vuodelta 2001 siirtyneitä metsänparannusvaroja noin 12 miljoonan euron verran. Tällöin metsänparannustoimintaan käytettiin yhteensä 59,7 miljoonaa euroa. Vuonna 2003 valtion tuki metsänparannustoimintaan nousi 68,8 miljoonaan euroon. Vuonna 2004 tähän tarkoitukseen olisi hallituksen esittämä lisämääräraha huomioon ottaen käytettävissä 63,895 miljoonaa euroa.

Nuoren metsän hoidon, energiapuun korjuun ja haketuksen lisääntyminen ovat seurausta vuosien 1998—2002 nuoren metsän hoidon kampanjasta, jolla metsänomistajia innostettiin metsien hoitoon. Energiapuun korjuumenetelmät ovat kehittyneet merkittävästi, ja energiapuun käyttökohteita on syntynyt lisää, joten nuoren metsän hoitokohteilta saatavan energiapuun kysyntä on viime vuosina kasvanut voimakkaasti.

Valtiovarainvaliokunta on kiinnittänyt energiapuun tukeen ja energiapuuketjologistiikkaan huomiota useassa yhteydessä, viimeksi kuluvan vuoden ensimmäisestä lisätalousarviosta antamassaan mietinnössä VaVM 10/2004 vp. Valiokunta on pitänyt ongelmana sitä, että energiapuun käytön lisäämiseksi kaavailut toimet on tarkoitus rahoittaa puun tuotannon kestävyden turvaamiseen tarkoitettulta momentilta, joka on jo tähän saakka osoittautunut riittämättömäksi tarpeeseen nähden.

Eduskunta on edellyttänyt energiapuun korjuun ja haketuksen tuen piirin laajentamista koskevan lain muutoksen hyväksyessään, että valmistelut kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain kokonaisuudistukseksi käynnistetään. Uudistuksen lähtökohtana tulee olemaan metsänparannustoiminnan sopeuttaminen käytettävissä oleviin määrärahoihin ja turhan byrokratian karsiminen.

Valtiovarainvaliokunta katsoo, että metsien hoidon ja käytön suotuisasta kehittämisestä on syytä huolehtia myös jatkossa. Mikäli metsänhoidon yhteydessä on korjattavissa energiapuu- ta, voidaan sen korjuuta ja haketusta tukea erikseen tarkoitukseen varattavalla määrärahalta.

Johdonmukaisena jatkona eduskunnan aiemmil- le linjauksille valiokunta tukee kaikkia toimia, joilla energiapuun käyttöä voidaan lisätä.

Edellä olevan perusteella momentille lisätään 1 000 000 euroa. Lisäksi momentin perusteluissa olevaa myöntämisvaltuutta lisätään 1 000 000 eurolla hallituksen esittämää enemmän.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään lisäystä 2 000 000 euroa.

Lisäksi momentin perusteluja muutetaan siten, että vuonna 2004 saa tehdä kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain (1094/1996) mukaisia tukipäätöksiä enintään 68 500 000 eurolla, mistä saa aiheutua valtiolle menoja myös myöhemmin vuosina.

41. Kala-, riista- ja porotalous

42. Petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 2 v)

Euroopan unionin komissio antoi aikoinaan Suomelle luvan maksaa ammattikalastajille korvauksia hylkeiden aiheuttamista saalisvahingoista vuosilta 2000—2001. Tarkoitukseen varattiin ainoastaan 1,7 miljoonaa euroa, kun vahingot nousivat luotettavan selvityksen mukaan noin 7,4 miljoonaan euroon. Valtiovarainvaliokunnan lausumaehdotuksen pohjalta eduskunta edellytti kuluvan vuoden talousarvion käsittelyn yhteydessä, että hallitus käynnistää komission kanssa neuvottelut hyljevahinkokorvausten loppuerien maksatuksesta ja esittää tarvittavat lisämäärärahat tarkoitukseen lisätalousarviossa.

Maa- ja metsätalousministeriö on sittemmin käynyt komission kanssa asiasta neuvotteluja ja saanut pidennystä maksatusten määräaikaan. Komissiolle ilmoitetun toimenpiteen talousarvio oli 2,6 miljoonaa euroa ja toimenpiteen aiempi määräaika umpeutui 13.5.2003. Neuvottelujen lopputulos mahdollistaisi saadun selvityksen mukaan 1,5 miljoonan euron lisämaksatukset. Hallitus on nyt ehdottanut momentille lisättäväksi tästä summasta miljoona euroa. Valiokunta ehdottaa tämän lisäksi momentille lisättäväksi vielä 500 000 euroa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään lisäystä 1 500 000 euroa.

(2. kappale kuten HE 207/2004 vp)

51. Vesivarojen käyttö ja hoito

77. *Vesistö- ja vesihuoltotyöt* (siirtomääräraha 3 v)

Vöyrinjoki on tulvinut säännöllisesti jo useiden vuosikymmenten ajan. Suuret tulvat kuluvan vuoden elokuussa johtivat vahinkoihin, joiden yhteismäärän arvioidaan nousevan noin 5,5 miljoonaan euroon. Vahingot olisi suureksi osaksi voitu välttää, jos Vöyrinjoki olisi perattu.

Vöyrinjoen hankkeella ei vielä viime keväänä ollut lainvoimaista lupaa, joten hanke ei myöskään sisältynyt maa- ja metsätalousministeriön talousarvioehdotukseen vuodelle 2005. Ministeriö on kuitenkin pitänyt Vöyrinjoen tulvasuojelu- ja kunnostushankkeen toteutusta ja rahoitusta tärkeänä. Lupapäätöksen saatua lainvoiman ministeriön lähtökohtana on ollut priorisoida hanke muihin uusiin hanke-esityksiin verrattuna. Hankkeen toteutusta on pidettävä kiireellisenä kuluvan kesän rankkasadetulvan aiheuttamien suurten vahinkojen jälkeisessä tilanteessa. Hankkeen avulla tulvahaitat vähenisivät kunnan keskeisillä viljelysalueilla ja keskustaaajaman 40 talouskeskuksen suojaustaso paranisi.

Edellä olevan ja lisätalousarvioaloitteen LTA 56/2004 vp perusteella momentille ehdotetaan lisättäväksi 300 000 euroa Vöyrinjoen tulvasuojelu- ja kunnostushankkeen aloittamiseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään lisäystä 2 100 000 euroa.

Lisäksi momentin perusteluja täydennetään siten, että määrärahasta osoitetaan 300 000 euroa Vöyrinjoen tulvasuojelu- ja kunnostushankkeen aloittamiseen. (Uusi)

Pääluokka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

24. Tiehallinto

21. *Perustienpito* (siirtomääräraha 2 v)

Momentille ehdotetaan lisättäväksi 878 000 euroa, josta 500 000 euroa osoitetaan sateiden vaurioittamien teiden peruskorjaukseen. Poikkeuksellisen sateinen kesä on aiheuttanut tuntuvia vaurioita etenkin alemmalle tieverkolle. Tiehallinnon arvion mukaan vaurioiden korjaamisesta aiheutuu tiepiireille kaiken kaikkiaan noin 2 miljoonan euron kustannukset.

Valiokunta pitää ehdotettua määrärahan lisäystä riittämättömänä syntyneisiin vaurioihin nähden ja lisää momentille 500 000 euroa sateiden vaurioittamien teiden peruskorjauksen tehostamiseksi.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään lisäystä 1 378 000 euroa.

(2. kappale kuten HE 207/2004 vp)

78. *Eräät tiehankkeet* (arviomääräraha)

Vt 5 Joroinen—Varkaus-hankkeen sopimusvaltuutta korotetaan yhdellä miljoonalla eurolla, mikä johtuu muun muassa maanpuolustuksen tarpeisiin rakennettavan varalaskupaikan sisällyttämisestä hankkeeseen. Lisämäärärahan tarve on 2,2 miljoonaa euroa. Kyseinen tiehanke on käynnistetty vuoden 2003 talousarviossa, ja sen on määrä valmistua ensi vuonna.

Valiokunta korostaa eri hallinnonalojen yhteistyön merkitystä ja pitää tärkeänä, että hankkeet suunnitellaan alusta pitäen mahdollisimman kokonaisvaltaisesti eri ministeriöiden tarpeet huomioon ottaen.

79. *Jälkirahoitus-, kokonaisrahoitus- ja elinkaarirahoitushankkeet* (siirtomääräraha 3 v)

Orivesi—Muurame-tiehanke käynnistettiin vuoden 2001 talousarviossa ja sen sopimus-

valtuudeksi hyväksyttiin noin 43,7 miljoonaa euroa. Hankkeen lopulliset kustannukset nousivat kuitenkin noin 3,7 miljoonaa euroa ennakoitua korkeammiksi. Saadun selvityksen mukaan syynä sopimusvaltuuden ylitykseen olivat muun muassa poikkeuksellisen suuret ja ennakoimattomat lisätyöt, sopimusvaltuuteen nähden liian korkeat sopimushinnat sekä hankintamenettely, josta tilaajalla ja tuottajalla ei ollut riittävästi kokemusta.

Hanke on kokonaisuudessaan valmistunut ja tieosuus on avattu liikenteelle. Sopimusvaltuuden ylitykseen liittyvä selvitystyö on vielä kesken liikenne- ja viestintäministeriössä. Valiokunta katsoo, että tässä vaiheessa ei ole perusteita eikä tarvetta sopimusvaltuuden korottamiseen.

Valiokunta kiinnittää kuitenkin huomiota liikennehankkeiden nykyiseen varsin kankeaan ja joustamattomaan budjetointimenettelyyn.

Suuret liikennehankkeet tilataan laajoina kokonaisuuksina, joihin sisältyy sekä hankkeen suunnittelu että toteutus. Kun hankkeen aloittamisesta päätetään, sille myönnetään talousarviossa sopimusvaltuus. Sen jälkeen talousarviossa myönnetään vuosittain määräraha, joka arvioidaan tarvittavan hankkeen etenemiseen budjettivuoden aikana.

Sopimusvaltuuden oikean tason määrittelemisen voi olla hankalaa, sillä hankkeen lopullinen hinta määräytyy vasta kilpailutusten yhteydessä. Myöskään hankkeen etenemistä ja vuosittaisista määrärahatarvetta ei aina pystytä arvioimaan riittäväällä tarkkuudella talousarviossa. Tästä johtuen hankekohtaisia määrärahoja joudutaan usein lisäämään tai vähentämään lisätalousarvion yhteydessä. Eduskunta päättää näistä määrärahamuutoksista, vaikka muutokset tapahtuvat eduskunnan hyväksymän sopimusvaltuuden puitteissa.

Valiokunta pitää hyvänä, että hankintamenettelyjä on kehitetty, sillä uudistuksilla on saatu aikaan selkeitä säästöjä ja parannettu toiminnan tehokkuutta ja tuottavuutta. Nykyinen hankintamenettely on kuitenkin joustamaton ja edellyttää sekä hankekohtaiseen valtuuteen että vuosittaiseen määrärahasoon tarvittavien pientenkin

muutosten tuomista eduskunnan käsiteltäväksi. Hankintamenettely ei myöskään aina johda tarkoituksenmukaiseen ja taloudellisesti optimaaliseen lopputulokseen väylähankkeiden kokonaisuuden kannalta.

Valiokunta katsoo, että hallituksen tulee mahdollisimman pian selvittää mahdollisuudet muuttaa isojen kehittämisinvestointien sopimusvaltuuskäytäntöä siten, että hankintamenettelyt olisivat nykyistä joustavampia ja kustannustehokkaampia.

Pääluokka 32

KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

20. Teknologiapoliittikka

Suomen asemaa globaalissa taloudessa sekä osaamisen ja innovaatioympäristön kehittämistä on käsitelty laajasti viime aikoina valmistuneissa selvityksissä. Kauppa- ja teollisuusministeriön toimesta on laadittu aloitettavien innovaatioyrittäjien siemenrahoituksen ja palvelujärjestelmän uudistamisstrategia. Suomi maailmantaloudessa -selvityksessä on puolestaan etsitty vastausta siihen, miten suomalainen työ ja tuotanto menestyvät käynnissä olevassa maailmantalouden murroksessa. Selvityksissä nousevat voimakkaasti esille muun muassa osaamisen ja innovaatio toiminnan jatkuva kehittäminen, tutkimuksen ja tuotekehityksen vahvistaminen sekä uuden innovatiivisen yritystoiminnan siemenrahoituksen turvaaminen. Myös liiketoimintaosaamisen parantamiseen ja koulutusjärjestelmän vahvistamiseen kiinnitetään huomiota. Ehdotusten toteuttamiseen on arvioitu tarvittavan yhteensä noin 75 miljoonan euron vuosittainen lisäpanostus. Lisäksi tarvitaan jo olemassa olevan rahoituksen osittaista uudelleen kohdentamista.

Valiokunta käsittelee teknologia- ja innovaatiopoliittikkaan liittyviä kysymyksiä tarkemmin vuoden 2005 talousarviota koskevassa mietin-

nössään. Tässä vaiheessa valiokunta korostaa erityisesti sitä, että tehtyjen selvitysten pohjalta ryhdytään ripeästi konkreettisiin toimenpiteisiin ja että lisäresurssien tarve otetaan mahdollisuuksien mukaan huomioon jo ensi vuoden talousarviossa. Suomalainen innovaatiotuotanto on tehtyjen selvitysten mukaan maailman huippua, mutta vain pieni osa innovaatioista johtaa uusien kasvuyritysten syntymiseen. Valiokunta katsoo, että taloudellisen kasvun ja kilpailukyvyn paranemisen kannalta onkin erityisen kiireellistä vahvistaa niitä toimenpiteitä, joilla tuetaan aloittavia innovatiivisia yrityksiä ja niiden pääsyä kansainvälisille markkinoille.

Aiempiin kannanottoihinsa viitaten valiokunta kiinnittää erityistä huomiota valtion osakemyyntitulojen käyttöä koskeviin rajoituksiin. Valiokunta katsoo, että valtion osakemyyntitulojen käyttöperiaatteita tulee joustavoittaa.

30. Yrityspolitiikka

46. *Avustus telakkateollisuuden kilpailuedellytysten turvaamiseksi* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille ehdotetaan lisättäväksi n. 13,6 miljoonaa euroa avustusten maksamiseen suomalaisille telakkayhtiöille uusien aluksien rakentamiseen ja peruskorjauksiin. Avustus perustuu EU:n telakkatukiasetukseen, jonka mukainen väliaikainen tukijärjestelmä on voimassa 31.3.2005 saakka. Avustuksen suuruus voi olla enintään 6 prosenttia aluksen sopimushinnasta.

Euroopan osuus maailman laivanrakennusmarkkinoista on jatkuvasti pienentynyt ja tuotanto on siirtynyt yhä enemmän EU:n ulkopuolelle. Suomessa on ensi vuoden alusta lähtien vain yksi merkittävä laivanrakennusyritys. Telakkahenkilöstön määrä on myös laskenut voimakkaasti.

Telakkateollisuudella on alan supistumisesta huolimatta selkeä työllistävä vaikutus, sillä telakat työllistävät myös huomattavan määrän alihankkijoita. Saadun selvityksen mukaan yhtä telakkatyöpaikkaa kohden on alihankintatyössä jopa 3,8 työntekijää. Nyt kyseessä olevien alus-

tilausten työllistävä vaikutus on noin 1 500 henkilötyövuotta.

Valiokunta pitää avustuksen myöntämistä tärkeänä työllisyyden ja telakkateollisuuden kilpailukyvyn kannalta. Valiokunta korostaa myös sitä, että laivanrakennusalan ja siihen liittyvän alihankintatyön menestys perustuu innovaatioihin ja pitkäjänteisen kehitystyön aikaansaamaan osaamiseen. Laivanrakennusalaan liittyvä osaaminen on myös kilpailukykyinen vientituote. Valiokunta pitää tärkeänä, että Suomessa rakennettavien laivojen kotimaisuusaste säilyy korkeana, jolloin voidaan paitsi parantaa työllisyyttä myös vahvistaa suomalaista osaamista.

TULOARVIOT

Osasto 15

LAINAT

03. Valtion nettolainanotto ja velanhallinta

01. *Nettolainanotto ja velanhallinta*

Momentilta vähennetään 6 300 000 euroa. Muutos johtuu menomomenteille 30.12.44, 30.31.44, 30.41.42, 30.51.77 ja 31.24.21 ehdotetuista menojen lisäyksistä.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentilta vähennetään 31 654 000 euroa.

YHTEENVETO

Hallituksen esitysten mukaan ehdotetaan tuloarvioihin (ilman nettolainanottoa ja velanhallintaa) nyt 37 504 000 euron lisäystä, määrärahoihin 450 000 euron vähennystä ja nettolainanottoon ja velanhallintaan 37 954 000 euron vähennystä.

Ehdotettujen muutosten jälkeen olisivat kuluvan vuoden budjetoidut tuloarviot ja määrärahat varsinaisen talousarvio ja lisätalousarviot huomioon ottaen seuraavat

- tuloarviot 36 963 818 000 euroa (ilman nettolainanottoa ja velanhallintaa) — nettolainanotto ja velanhallinta 32 346 000 euroa.
— määrärahat 36 996 164 000 euroa

PÄÄTÖSEHDOTUS

Edellä lausuttuun viitaten ja muilta osin hallituksen esitysten perusteluihin yhtyen valtiovarainvaliokunta ehdottaa,

että ehdotus vuoden 2004 kolmanneksi lisätalousarvioksi hyväksytään hallituksen esityksen ja sitä täydentävän esityksen mukaisena, paitsi momenttien 15.03.01, 30.12.44, 30.31.44, 30.41.42, 30.51.77 ja 31.24.21 osalta muutettuna,

että lisätalousarvioaloite LTA 56/2004 vp hyväksytään,

että lisätalousarvioaloitteet LTA 57/2004 vp ja LTA 58/2004 vp hylätään ja

että lisätalousarviota sovelletaan 1 päivästä joulukuuta 2004 alkaen.

Helsingissä 23 päivänä marraskuuta 2004

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

vpj. Matti Ahde /sd	Matti Saarinen /sd
jäs. Christina Gestrin /r	Kimmo Sasi /kok
Jyri Häkämies /kok	Anni Sinnemäki /vihr
Kyösti Karjula /kesk	Kari Uotila /vas
Jari Koskinen /kok	Jukka Vihriälä /kesk
Pekka Kuosmanen /kok	vjäs. Mikko Immonen /vas
Reijo Laitinen /sd	Timo Kalli /kesk
Maija-Liisa Lindqvist /kesk	Mikko Kuoppa /vas
Mika Lintilä /kesk	Eero Lämsä /kesk
Pekka Nousiainen /kesk	Olli Nepponen /kok
Pirkko Peltomo /sd	Tuija Nurmi /kok
Virpa Puisto /sd	Maija Rask /sd
Markku Rossi /kesk	Jaana Ylä-Mononen /kesk

Valiokunnan sihteereinä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Alpo Rivinoja
valiokuntaneuvos Maarit Pekkanen

valiokuntaneuvos Hellevi Ikävalko
valiokuntaneuvos Marjo Hakkila.

VASTALAUSE 1

Yksityiskohtaiset perustelut

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 30

**MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN
HALLINNONALA**

31. Metsätalouden edistäminen ja valvonta

44. Tuki puuntuotannon kestävyiden turvaamiseen (arviomääräraha)

Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä esitetään momentille 30.31.44 hallituksen esityksen alku-peräisen miljoonan euron määrärahalisäyksen

sijaan kahden miljoonan euron lisäystä. Tämäkään lisämääräraha ei ole riittävä. Jo vuoden alusta lähtien on ollut nähtävissä, että vuodelle 2004 varattu valtion tuki ei riitä koko vuodeksi. Metsäkeskukset ovat arvioineet todelliset, lisämäärärahatarpeen olevan noin kuusi miljoonaa euroa.

On erityisen tärkeää, että nuoren metsän hoitoa ja energiapuun korjuuta ei nyt vähennetä. Liian niukat määrärahat johtavat jo aloitettujen töiden keskeyttämiseen, mahdollisesti metsureiden lomautuksiin ja tätä kautta työllisyyden vähenemiseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentille 30.31.44 lisätään
4 000 000 euroa.*

Helsingissä 23 päivänä marraskuuta 2004

Jyri Häkämies /kok
Jari Koskinen /kok
Pekka Kuosmanen /kok

Olli Nepponen /kok
Tuija Nurmi /kok

VASTALAUSE 2

*Yksityiskohtaiset perustelut***MÄÄRÄRAHAT****Pääluokka 24****ULKOASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA****99. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan muut menot***66. Eräät jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (arviomääräraha)*

Lisätalousarvioesityksen tälle momentille valiokunnan enemmistö on hallituksen esityksestä hyväksynyt 10 miljoonan euron lisäyksen Suomen maksuosuuteen YK-rauhanturvajoukoille sekä vapaaehtoisrahoitukseen YK:n Irakin turvajoukoille. Viimeksi mainitun osuus summasta olisi saatujen selvitysten mukaan 1 miljoona euroa. Nämä turvajoukot ovat käytännössä Yhdysvaltain, Ison-Britannian ja mahdollisesti muidenkin Irakia miehittävän liittoutuman maiden joukkoja, joiden läsnäoloa tältä osin Suomi rahoittaisi. Joukot olisivat myös liittoutuman (Yhdysvaltojen) komennossa. Tällaisen rahoittamiseen Suomen ei ole syytä osallistua.

Yhdysvaltain johtaman liittoutuman hyökkäys Irakiin oli YK:n peruskirjan ja kansainvälisen oikeuden vastainen, eikä sitä voida perustella sen enempää sodan uhkan torjumisella, hyökkääjien itsepuolustuksella kuin sellaisena humanitaarisena interventionakaan, jolla olisi torjuttu välitön ja vakava inhimillinen katastrofivaara. Hyökkääjät eivät antaneet YK:n asetarkastajien suorittaa tehtävänsä loppuun, jolloin olisi voitu todeta, ettei joukkotuhoaseita ollut, toisaalta Saddamin hallinnon toimeenpanemat joukkomurhat olivat tapahtuneet vuosia aikaisemmin.

Kansainvälinen oikeus ei tunnusta toisille valtioille oikeutta vaihtaa epädemokraattisia hallituksia sodalla, milloin YK ei ole siihen perustellusta syystä valtuuttanut. Kannattaa panna merkille, että arvovaltaisessa lääketieteellisessä julkaisussa Lancetissa julkaistun tutkimuksen mukaan Irakissa on liittoutuman hyökkäyksen seurauksena kuollut yli 100 000 henkeä, joista valtaosa liittoutuman aiheuttamana ja näistä edelleen valtaosa on ollut naisia ja lapsia.

Edellä olevan perustella ehdotamme,

että momentilta 24.99.66 vähennetään vapaaehtoisrahoitukseen YK:n Irakin turvajoukoille varattu 1 000 000 euroa.

Pääluokka 27**PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA****99. Puolustusministeriön hallinnonalan muut menot***41. VPU Pukutehdas Oy:n tukeminen (siirtomääräraha 2 v)*

Valiokunnan enemmistö on hyväksynyt hallituksen esityksen 2,7 miljoonan euron lisämäärärahasta VPU Pukutehdas Oy:n tukemiseen. Perustelujen mukaan avustus on tarkoitus käyttää "yhtiön toiminnan hallitun alasajon turvaamiseksi".

VPU Pukutehdas Oy:llä eli entisellä Valtion pukutehtaalla on yli 80-vuotinen historia puolustusvoimien ja muiden valtion laitosten vaatehuollossa. VPU Pukutehtaan lakkauttaminen on johtamassa yli 100 työpaikan menettämiseen Hämeenlinnan tehtaalla sekä yhtiön myymälöissä. Mielestämme tässä tilanteessa olisi edelleen etsittävä keinoja yhtiön toiminnan jatkamiseen

ja työpaikkojen turvaamiseen. Esitetty 2,7 miljoonan euron määräraha olisikin käytettävä yhtiön toiminnan kehittämiseen eikä sen alajaon. Se edellyttää momentin perustelujen muuttamista.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentin 27.99.41 perustelujen 2. kappale muutetaan seuraavaksi:

"Määrärahaa saa käyttää avustuksen maksamiseen VPU Pukutehdas Oy:lle yhtiön toiminnan turvaamiseksi ja kehittämiseksi rahoitusasemaa helpottaviin toimenpiteisiin, kuten yhtiön lainojen ja muiden velkojen erääntyneisiin lyhennyksiin ja korkoihin sekä työntekijöiden palkkoihin siltä osin kuin yhtiön omat varat eivät riitä näiden menojen maksamiseen."

Pääloukka 32

KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

30. Yrityspolitiikka

45. Yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tukeminen (arviomääräraha)

Eduskunnan valtiovarainvaliokunta on kuluva vuoden talousarviomietinnössään kiinnittänyt huomiota siihen, että vaikeimmille työttömyysalueille suunnataan tarvittaessa riittävästi erityistoimia. Valtioneuvoston 15.1.2004 tekemässä alueiden kehittämisen periaatepäätöksessä nimettiin Mänttä—Vilppula-alue Raahan kaupungin ja Vakka-Suomen seutukunnan ohella äkilliseksi rakennemuutosalueeksi, jossa työpaikkoja katoaa nopeasti.

Päätöksen mukaisesti keväällä 2004 valmistettiin Mänttää ja Vilppulaa koskeva kriisialue-suunnitelma Pirkanmaan liiton johdolla yhteistyössä kuntien, viranomaisten ja paikallisten sekä maakunnallisten yrittäjäjärjestöjen kanssa.

Edellä olevan ja lisätalousarvioaloitteen LTA 58/2004 vp perusteella ehdotamme,

että momentille 32.30.45 lisätään 1 500 000 euroa Mänttä—Vilppula-alueen työllisyyden vahvistamiseen ja kriisialuesuunnitelman hankkeiden toteuttamiseen.

Helsingissä 23 päivänä marraskuuta 2004

Mikko Kuoppa /vas
Mikko Immonen /vas